
CONCIO
AD
CLERUM

CONCIO

AD

MURUM

CONCIO

A D

694.e 16
14

CLERUM
LONDINENSEM,

Habita, in

Ecclesia S. ELPHEGI,

M^{AI} XVII. A. D. MDCCIX.

A FRANCISCO ATTERBURY, S. T. P.
Carliolensis Ecclesiæ Decano, & Regiæ Maje-
stati à Sacris Domesticis.

LONDINI,

Typis J. B. Impensis J. BOWYER, ad Insigne
Rosæ in plateâ Ludgatestreet, juxta Porticum
Occidentalem Ecclesiæ Divi Pauli. 1709.

CONCITO

AD

CLERUM

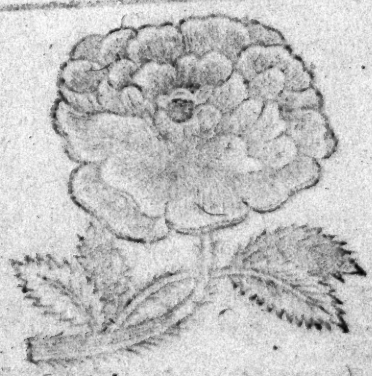
LONDINENSE

Hoc in

Ecclia: ELPHEGI

M. XVII. A. D. MDCCIX.

A FRANCISCO TERNER S. T. P.
Catholice Ecclie Decano, & Regio: Aquis
Sancti Petri Doctori

LONDINI

Typis J. B. Imprints J. BOWYER, ad Indigne
Hoc in place Indigne, juxta Portum
Occidentalem Ecclie D. Pauli. 1709.

Reverendis in Christo Fratribus,
S I O N E N S I S Collegii
S O C I I S,

A T Q U E

Ecclesiarum Londinensium
P A S T O R I B U S.

C O L L E G I I nostri Fundatori
hoc erat propositum, quod & supre-
mis Tabulis testatum reliquit, ut,
celebratis frequentius Cleri Conventibus,
permistisq; Consiliis, & Evangelicæ Do-
ctrinæ

DEDICATIO.

Doctrinæ Veritati, & mutuo inter Fratres Amori optime consuleretur. Huic Instituto ut satisfaceret, a Me quidem hac Concione tentatum est; a Vobis autem effectum, cum, quam Ego, haustam e Sacris Literis de Regum Jure in Subditos Sententiam defendendam susceperim, eidem & Vos, fraternis animis usquequaq; consentientes habuerim. Retulit enim mihi, qui tum Cætui nostro præsidebat, Vir Integerrimus, traditam a me e suggesto Doctrinam & comprobasse Vos, & ut in publicum exiret, uno ore postulavisse: quorum alterum cum, Ecclesiæ nostræ, & Reipublicæ causa, mihi esset gratissimum, alteri certe non erat repugnandum.

Habete itaque, Viri præstantissimi, quam expetivistis, Concionem; ea parte etiam qua prius manca erat, auctam atque absolutam: quæ enim, a pagina 20 usque ad 41, Uncis includuntur, cum Orationi, intra Horæ unius spatium contrahendæ, in-

DEDICATIO.

inferi non possent, ut jam Editæ accederent, curadi. Hæc autem, tanquam Judicio vestro atq; Testimonio munita, Lectori minime exhibeo: eodem tamen filo, quo ea quæ audivistis, contexta cum sint, iisdem plane fundamentis subnixa; cætera qui probaverint, ne hæc improbent, non est magnopere extimescendum.

Faxit Deus, quæ afferuntur a nobis, ut stabiliendæ Pauli Doctrinæ, ut tuendæ Regum Dignitati, Paci; publicæ conservandæ, ut deniq; tollendis iis, quæ, in re omnium exploratissima, non absq; Christiani nominis labe, nunc gliscunt, Controversiis, aliquatenus inserviant! Ad istiusmodi certe Lites sedandas Vestra omnium, Fratres, Consensio, ac communis sollicitudo, & valuit semper, & valebit plurimum: præsertim, cum Venerandi admodum in Christo Patris nostri, EPISCOPI LONDINENSIS, Curis atq; Consiliis respondeat. Quæ cum ita sint, Hortatio non

est.

DEDICATIO.

necessaria ; Gratulatione magis utendum est. Liceat itaq; mihi verbis Ignatianis Vos affari— Τὸ δ' ἀξιονόμαστον ὑμῶν Πρεσβυτέρων, τῷ Θεῷ ἀξίον, ὅπως συνήρμωσαι τῇ Ἐπισκόπῳ, ὡς χορδαὶ κιθαρῆς. Ὡς τῷτο, ἐν τῇ ὁμονοίᾳ ὑμῶν, καὶ συμφώνῳ ἀγάπῃ Χριστὸς αἰδέσται.

Ut ita semper in rebus ad Deum pertinentibus sentiatis, ita Christianam Veritatem tueamini, Concordiam foveatis, precatur

Conservus vester in Domino

nostro, Christo Jesu,

Franciscus Atterbury.

ROM.

R O M. xiii. i.

Πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερέχουσιν ὑποτάσσεται.

*Omnis Anima Potestatibus sublimioribus
subdita sit.*

CONVENIMUS hodierno die, *Fratres*
in Christo Reverendi, Verbum Dei, dicturus
Ego, Vos audituri; quod contra decuit
fortasse ab uno aliquo è venerando hoc Compres-
byterorum cœtu dici, à me audiri. Verum cum id
muneris, mihi à Viro optimo gravissimòq; deman-
datum, statuissem non defugere; nihil porius facien-
dum duxi, quam ut Officia Civium erga Principes,
quatenus ea Sacris Literis tradita sunt ac descripta,
Vobis exponerem. Ecquis enim in Theologia, qua
mores spectat, Locus feracior atq; uberior? Ecquod
Officii genus honestius sanctiusve? Ecquod Argu-
mentum dicendi, auribus Christianis dignus, aut
accep-

acceptius? quòdque cum majori vel Reipublicæ, vel Ecclesiæ emolumento tractari possit? His præferim Temporibus, quibus Opiniones de Regum Potestate per vim coercendâ passim in vulgus spargi, passim ab imperitis arripi videmus; ita ut, si revivisceret denuo Paulus, non minori nunc studio à Nobis, ut opinor, contenderet, quàm quo olim Romanis præceperit, *ut Omnis Anima Potestatibus sublimioribus subdita sit.*

PRINCIPES observare, colere, vereri; iisque iusta imperantibus omnino parere, injusta præcipientibus non repugnare; hæc erant, quæ inter præcipua Doctrinæ Christianæ Capita, quæ quidem Vitæ bene agenda infervirent, Discipulis suis tradidisse constat primos Evangelii doctores: idque variis ac gravibus de causis; adductos scilicet, partim argumenti ipsius pondere atque utilitate, partim præensione quâdam jam tum impendentium malorum, quibus, vel jubente, vel annuente Magistratu, affligendi essent Christiani; quibusque ne nimium obniterentur, ne obsisterent, Apostolicis istiusmodi monitis, tanquam fræno aliquo, erant maturè cohibendi.

INTER eos, qui Christianæ se addixerant Disciplinæ, non defuere quidam, gente Judæi, qui palàm profiterentur, Magistratibus Ethnicis nihil quicquam juris esse in Populum Dei. Nonnullorum etiam in mentibus infederat prava quædam de Libertate Evangelicâ Opinio, cujus vi ac virtute

tute eximi se planè putabant ab omni Imperio humano. His Erroribus occurrendum erat; strenuè autem totisq; viribus propulsanda, quæ Christiano nomini haud meritò impingebantur Calumniæ, ob excitatas aliquando iis in locis, ubi Christi Doctrina tum spargi cœperat, Turbas atq; Seditiones. Intererat, inquam, Religionis Christianæ, has Maculas, quibus aspergi videretur, elui penitus; has etiam Opiniones, utcunq; ineptas, ne fortè radices altius agerent, ex hominum animis evelli. Mirandum itaq; non est, si in hâc re multam operam infunderent Apostoli; præcipuè Petrus, Paulusq;, quos ipsos violati aliquando erga Magistratum officii reos esse constabat. Hic quippe summum Pontificem (ipsum Reipublicæ Judaicæ, quâ per Romanos licuit, Moderatorem) jam tum de Tribunali jus populo dicentem, convitio incessebat; Ille summi Pontificis Famulo, quiprehendendi Christi causâ unâ cum cæteris à domino missus est, vim apertam intulerat, aurèmq; gladio amputarat. Credibile est, hos Apostolorum principes, quod perperam ab illis factum esset, ne fortè in Exemplum traheretur, Præceptis suis sedulò cavisse; tantòq; vehementiùs aliis suasisse, ne Magistratibus non obtemperarent, quantò ipsi eâ in re insigniùs peccassent.

UTCUNQUE hæc sint, id sanè liquet, quæ ad hoc Officii genus pertinent Præcepta, non sine impetu quodam atq; ardore animi ab iis proferri.

Pauli præsertim, si quando hoc in argumento ver-
setur, altiùs quodammodo insurgit atq; se erigit
Vox; Omnis, inquit, *Anima Potestatibus sublimioribus*
subdita sit: Eodémq; planè vigore, eodem spiritu, à
primo usq; ad octavum hujusce Capitis versiculum
decurrit, eâdem quasi Apostolicæ Authoritatis fi-
ducia se effert atq; sustentat ipsius Oratio. Non
est enim *Potestas*, ait, nisi à Deo; quæ autem sunt, à Deo
ordinata sunt. Itaq; qui resistit Potestati, Dei Ordina-
tioni resistit: Qui autem resistunt, ipsi sibi damnationem
acquirunt. Nam Principes non sunt timori boni ope-
ris, sed mali: Vis autem non timere Potestatem? Bonum
fac, & habebis laudem ex illâ: Dei enim Minister est
tibi in bonum. Si autem malum feceris, time; non
enim sine causâ Gladium portat: Dei enim Minister est,
vindex in iram, ei qui malum agit. Ideò necessitate
subditi estote; non solum propter Iram, sed etiam pro-
pter Conscientiam. Ideò enim & Tributa præstatis;
Ministri enim Dei sunt, in hoc ipsum servientes. Red-
dite ergo omnibus debita; cui Tributum, Tributum;
cui Vectigal, Vectigal; cui Timorem, Timorem; cui
Honorem, Honorem.

HÆC ut, suis locis disposita ac digesta, ordine
quodam aptiùs explicentur; dispiciamus, primò,
Quenam sint illæ Potestates Sublimiores, quibus hìc
parendum esse edicitur; deinde, Quatenus iis, ex
mente Pauli, subdi oporteat; postea, Quibus ad id
adigi

adigi *Rationibus* nos velit Apostolus; postremum, ad *Quos* hæc *Præcepta* pertineant.

SENTENTIAM Pauli, his Capitibus conclusam, ex ipso Paulo potissimum eliciemus; additis insuper, quæ in eandem rem postea disseruit Petrus, eâ, uti videtur, ratione, ut, siquid his Pauli verbis subesse videretur *δυσνόητον* (quod tamen vix simplici quispiam ac sincerâ mente præditus dixerit) id Ipse & distinctius efferret, & fusiùs exponeret, & fortius inculcaret. Sentio quàm hæc exiliter & jejune necesse sit à me dici: Istiusmodi enim sunt, quibus ubertas orationis adhiberi vix potest; quæq; satis ornate ac splendidè tractari videntur, si modò ita ea doceri contigerit, ut liquidò possint intelligi.

I. UT itaq; sensim, & quibusdam quasi gradibus, ad Apostoli sententiam perveniatur, id primò fixum ratumq; sit, Quod de *ἐξουίας ὑπερεχούσας* hic dicitur, Potestatem in concreto, non in abstracto sumptam (ut loquuntur Scholastici) spectare; ad Eos quippe, qui cum imperio aliis præsunt, non ad ipsum Imperii Jus referri. “Omnia Anima Potestatibus sublimioribus subdita sit”, id est, lis qui legitimâ Potestate sunt præditi, quiq; deinceps *Principes*, & *Ministri Dei in bonum*, & *scelerum Indices in Iram* dicuntur; quibûsq; *Tributum* reddi

reddi vult Apostolus, *Vestigal* pendit. Mutua hæc sunt Regum Civiumq; hinc, inde, Officia, quæ Personis ita usquequaq; aptantur & congruunt, ut in Rem ipsam, à personâ divulsam, cadere non possint. Petrus itaq; certissimus Pauli Interpres, ita hujusce Præcepti vim atq; sententiam aperit, ut nullum dubitationi locum relinquat: *Subditi*, inquit, *estote*—*sive Regi, quasi præcellenti, sive Ducibus, tanquam ab eo missis.*

Quæ quidem Petri verba Paulinæ Orationi, si cui fortè subobscura videatur, aliâ etiam ex parte lucem affundent. Satis enim declarant, quod hic præcipitur à Paulo, non ad Illum modò pertinere, qui in summo Imperii fastigio collocatus est, sed ad *Duces ab eo missos*, ad Magistratus infra positos, qui illius vices gerunt, illius Mandata exequuntur, ultra debere extendi. Fatendum est, ὑπερέχουσαν, quæ dicitur, ἐξουσίαν, Potestatem, quâ nullâ est Superior, præcipuè designare; eamq; Vocem Regi quasi propriam à Petro tributam esse; βασιλεῖ, inquit, ὡς ὑπερέχοντι. Cum verò eandem Paulus, laxiori sensu (sumptam, alibi usurpârit, ubi scilicet Preces fundendas ὑπὲρ βασιλέων, ἡ πάντων τοῦ ἐν ὑπεροχῇ ὄντων dixerit; latius patere constat hujusce Vocabuli vim, omnesq; omnium Magistratum Ordines ambitu suo comprehendere. Sive itaq; Pauli Verba rectè expendimus, sive Rem ipsam à Petro explicatam respicimus, certum est, ὑπερέχουσας ἐξουσίας ad

ad Eos, qui summâ rerum potiuntur, minimè ar-
ctari.

Quod si ita est, si hæc minorum quasi gentium Magistratibus conveniant, id etiam inde sequi par est; Apostolum, hic loci, Regum ipsorum Authoritatem tueri, non quâ Leges ferendi, sed quâ jam latas administrandi iis commissa est cura. Utcûq; scilicet *Potestates hæc sublimiores*, tum cum in Legibus condendis occupatæ sunt, potissimum emineant, id tamen muneris monita Apostoli vix respiciunt: de iis rerum publicarum hic agitur Rectoribus, qui, ne sapienter consulta, temere sint violata, prospiciunt, qui Cives in Officio continent, qui Justitiæ habenas temperant, qui suum cuiq; tribuunt, bonis favent, in improbos gladium stringunt. Hæc quidem Juris, non Conditorum, sed Administrum indicant; qualem etiam Petrus, iisdem penè atq; Paulus verbis, descripsit; *missum, scilicet, ad vindictam malefactorum, laudem verò bonorum.*

Quibus verò Magistratibus, ex Apostoli præcepto, parendum sit, hinc demum clariùs patebit, si, Qui, Qualésq; fuerint, eo ferè tempore, Romæ, ac gentium domini, nobiscum reputemus: ad Illos enim, cum quidem Romanis scriberet Apostolus, animum præcipuè intenderit necesse est. Erant autem, qui tum rerum potiti sunt, moribus perditiſſimis, totâq; vitæ ratione ab omni virtute alieni;
erant

erant inanium Superstitionum commentis innutriti, ac cultui Idolorum dediti; non modò suæ religioni impensè favebant, sed & Christianam, odio ac ludibrio semper habitam, suppliciis aliquando coercerant: His tamen Paulus Romanos, non solum propter Iram, sed etiam propter Conscientiam subdi jubet; illustre nobis Documentum exhibens, ne ex Principum aut Moribus, aut Religione, aut ex eo quo in nos sunt animo, nostri erga illos officii rationem modumq; æstimemus. Quantò quidem magis consentientem nobiscum omni in re Principem habemus, tantò nobis Ille dilectior; tantò Nos alacriori in illum studio futuri sumus. Hæc tamen Caritatis sunt vincula, non Officii: quod unum semper idemq; persistat, siue allubescat, siue minùs placeat; quòdque vir bonus ab honestate semper ducet, voluptate autem suâ, vel commodis valde renuet metiri.

II. DESCRIPTA hætenus sunt quæ definiendis, dignoscendisq; Potestatibus Sublimioribus satis inserviant: videamus porro, Quatenus iisdem, ex mente Pauli, subdi oporteat.

QUI CUM pertinet ad Obsequii jus illud quo tenemur erga Principes, duobus fere Præceptis absolvitur. Ut, si quid ab iis justè sancteq; decernitur, id alacri mente exequamur; siquid e-

contrà imperatum est, cui parere sit nefas, ita tamen eorum Jussa detrectemus, ut Authoritatem interim vereamur, & quicquid inde Damni aut Incommodi in nos redundarit, id leniter & summissè feramus.

Quæ primo præceptionis genere continentur, sic enuntiat Apostolus. *Reddite omnibus debita; cui Tributum* [debetur, scilicet], *Tributum* [reddite]; *cui Vectigal, Vectigal;* *cui Timorem, Timorem;* *cui Honorem, Honorem.* *Tributi* atq; *Vectigalis* nomine venit, quicquid è re cujuspiam privatâ desumptum in commune Ærarium defertur, quicquid aut in Bellorum sumptus, aut in Domesticos Reipublicæ usus, quicquid demum ad sustentandam Principis ipsius Dignitatem atq; Splendorem par est supeditari. *Timoris* atq; *Honoris* Debita tum ritè persolvimus, cum invigilantes commodis nostris rerum publicarum custodes omni, quo decet, animi cultu prosequimur, cumq; reverentiam, mente conceptam, omnibus amoris & obsequii indicis palàm facimus: cum Eos, summi omnium Gubernatoris numine in imperio positos, tanquam Divinæ Potestatis expressas quasdam Imágenes suspicimus ac veneramur: cum, ut bene ab iis cœpta prosperè cedant, & vovemus ex animo, & omni operâ nostrâ atq; consilio, si ita expedit, connitimur, & fuis assiduè precibus Deum oramus: cum in scrutandis imperii Arcanis, cum in Erratis si qua fortè humanitus acciderint, acriter culpandis,

in captandis spargendisq; Obtrectatorum rumoribus, non sumus occupati; cum deniq; Regum apud Patres, apud Populum, apud Cives, apud Exteros Existimationi piè consulimus; cum nihil de iis minùs honorificum, nihil, quod Dignitatem eorum lædat, aut dicimus, aut sentimus.

QUOD si forte tales sint, quos ex animo colere ac diligere non possumus; si nec pietate erga Deum, nec caritate ac benevolentia erga homines excellant; si vitiiis suis, si libidinibus indulgeant, si commissis sibi moderandi ac regendi populi habe-
nis, tanquam imperiti aurigæ, laxiùs utantur; si malos cives honoribus cumulent, divitiis augeant, bonis ita non faveant, ut adversentur sapiùs, ut damna inferant, ut periculum creent: tum de-
mum ex altero illo, quem diximus, officii fonte haurienda sunt ea Christianæ Mansuetudinis ac Patientiæ documenta, quibus, quasi aspergine aliqua, omnes æstuantis animi nostri impetus restringi possint atq; sedari. Nam qui resistit Potestati, Dei Ordinationi resistit; qui autem resistunt, ipsi sibi Damnationem acquirunt.

SUNT, qui nihil non agunt, ut Apostolici huiusce effati vim minuant atq; infringant. Id itaq; temerè affirmant, Quod hic edicitur, eos tantum reipublicæ rectores spectare, qui demandatum sibi à populo munus prorsus explent, qui non sunt ti-
mori

*mori boni operis, sed mali— qui Dei ministri sunt in bonum, & vindices in iram; in hoc ipsum servientes: Qui autem ita in imperio versantur, ut Officiis suis non respondeant, qui fontes haud puniunt, benemerentibus infensi sunt; iis, præcepti hujusce vi, obedientiam non esse præstandam. Sed hæc certè à mente Pauli atq; à rei veritate multum abhorrent. Nisi enim ad malos Principes pertingat Apostoli præceptum, ipsas illas *ἡσυχίας*, de quibus mentio hic facta est, Eos, scilicet, qui tunc temporis res Romanas moderabantur, ambitu suo non includet. Fuerit Ille, quisquis tunc clavum Reipublicæ tenuit, seu Caligula, seu Claudius, seu Nero; certè æquis bonisq; Principibus annumerari non potest. Vel itaq; ad hunc referenda sunt Apostoli verba, vel id prorsus dicendum, Christianis tunc Romæ degentibus de Obsequii jure ea scribi ab Apostolo, quæ ad ipsum rerum Romanarum Dominum haudquaquam pertinerent: Quo quid fingi possit absurdius? Sin verò pertineant, ita certè pertinent, ut innuant, Ei non esse omnino parendum. Qui enim Magistratibus solummodo justis probisq; obtemperare nos jubet, injustis atq; improbis ne obtemperemus, satis monet: Quo genere moniti quid ad permiscendas res humanas accommodari? quid ab Apostoli instituto, aut à simplicitate Evangelicâ alienius? Et tamen sunt qui hæc, non Horramenta Obsequii, at Seditionis Irramenta, ab ipso Paulo, clam quidem ac rectè, sed datâ operâ volunt subministrari.*

SEN-

SENTIUNT ii ipsi qui hæc afferunt, quàm lubrico in loco consistant; itaq; aliò se vertunt. Conjiciunt scilicet, hanc Epistolam à Paulo esse exaratam, ineunte jam principatum Nerone, cùm in Cives adhuc minimè sæviret, cùm Christianis nondum cædem inferret, nondum insidias instrueret. Perquam arcto fanè spatio inclusa est hæc Conjectura: utcunq; enim imperium jam adeptus Nero nihil nisi justum ac lene, nihil nisi beneficum præ se ferret; personam tamen hanc, quam sibi imposuerat, vix brevi tempore sustinuit; intra quod scriptam esse hanc Epistolam, dictu quidem nihil facilius, sed quæ fidem faciant, prorsus incerta sunt. Sint ea autem quàm certissima—At verò illo ipso tempore, cùm jam edicto non exularent, capite non plecterentur Christiani, multis tamen malis atq; incommodis conflictabantur, injuriis laceßiti sunt, probris atq; contumeliis vexati: hæc ne evenirent Illis, qui Deorum immortalium cultum, omnémq; Religionem tollere putabantur, ne mitissimi quidem Imperatores satis caverunt; quibus scilicet, uti Gallioni illi, nihil eorum quicquam curæ erat. Atq; hæc (si non deteriori) Conditione Christianos tum Romæ fuisse, perlecto hujus Epistolæ capite octavo, vix est qui dubitet. Hoc innuunt, quæ in fine Capitis duodecimi occurrunt; *Benedicite persequentibus Vos, benedicite, & non maledicite; & cætera, usq; ad Illum Versiculum, in quo*

quo caput desinit; *Noli vinci à malo, sed vince in bono malum.* His autem proximè adhæret Præceptum illud ipsum in quo explicando versamur; ad quod adeò, quæ præcesserant, pertinere, & quasi viam sternere, omnino existimandum est. Sive itaq; rerum Christianarum pacatissimis etiam Temporibus, atq; eâ ipsa Tempestate quâ hæc scripta sunt, conditionem, sive Apostolicæ orationis cursum atq; cohærentiam spectemus; id utrinq; perspicuum est; *Sublimiores has Potestates*, quibus non resistendum esse edixit Paulus, quæcunq; illæ fuerint, tales certè fuisse, à quibus multa tunc temporis paterentur Christiani.

SED demus id etiam, Romanos Christi fidem profitentes, nihil calamitatis, nihil mali hætenus perpeffos esse: at certè, quod non inciderat, jam tum in propinquo fuit, ac planè instabar. Ea una erat omnium ubicunq; Christianorum fors, periculis semper proximos esse, tanquam in procinctu atq; in acie stare. Id scilicet monuerat ipse ille cui nomen dederant: *Injicient Vobis manus, & persequentur vos, tradentes in Synagogas & Custodias, trahentes ad Reges, & Præsides, propter nomen meum.* An id latuit Paulum? an animo forte exciderat, tum cùm de Jure Regum ac Præsidium in Subditos differeret? De se quidem, Prophetarum monitis obtemperans, & divino ipse spiritu afflatus, prædixerat; *Spiritus sanctus per omnes Ci-*
vitates

vitates mihi protestatur, dicens, quoniam Vincula & Tribulationes me manent. An, qui in suis tam perspicax erat, in aliorum malis etiam ante occursum cernendis prorsus cæcutivit? An, cui sollicitudo omnium Ecclesiarum perpetuò instabat, quæ Romanæ Ecclesiæ iam tum immineret tempestas, non attendit, non prospexit, non somniavit? Sin verò præsenferit; credibile est, nullâ ingruentis istius Procellæ ratione habitâ, hæc ad Romanos scripsisse Apostolum? ad alium quasi scopum mente collineasse? ea tantum tradidisse præcepta, quæ pacatis rebus congruerent, essentq; in annum fortè unum aut alterum valitura? Qui hanc Paulo sententiam affingunt, utcunq; sibi ipsis sapere videantur, Apostoli certè sapientiæ haud multum tribuunt; quem, scilicet, existimant, id officii genus quod maximi esset momenti, quodq; potissimum aversarentur homines, omnino præterisse; in hoc verò totis viribus incubuisse, ut suaderet discipulis, quæ ponderis vix quidquam in se haberent, quæq; essent ipsi sponte suâ, atq; alacri mente facturi.

ECQUID enim suasore opus est, ut *Vestigalis*, ac *Tributi*, *Timoris*, atq; *Honoris* Debita persolvantur Regibus, qui de Nobis, & de Republicâ optimè sunt meriti? ut Magistratibus non resistatur, à quibus minimè lædimur? ut Potestatibus sublimioribus subditi esse velimus, quæ in id tantum præsumunt, ut, quasi in Speculâ posita, commodis nostris prospiciant melius atq; invigilent?

Cum

Cùm quidem ab iniquis Principibus premi nos atq; affligi contigerit; cùm capita, cùm fortunæ periclitentur; cùm multa mala perpeffi, plura adhuc impendere videamus; tum sanè Præceptis, Hortationibus, Argumentis opus est, quæ animum injuriarum non satis patientem temperent, quibûsq; quasi adminiculis fulti in officio stare possimus. Hâc itaq; in causâ aptè admodum & cum dignitate Pauli versatur oratio. Qui autem id illum egisse putant, ne erga bene merentes simus ingrati, ut optimis Principibus sua constet reverentia; nec, quid argumento conveniat, nec, quid Apostolum deceat, perspicere videntur.

U N U M hoc, quò se recipiant, habent Persu-
gium; insitam nempe hominum animis opinio-
nem de observantiâ Ethnicis Magistratibus minimè
debitâ, hîc à Paulo acriter atq; animosè, ut oportuit, convelli. Sed cùm hunc Errorem soli ample-
cterentur Judæi, cùmq; ea Romæ Ecclesia, ad quam scriberet Paulus, ex Ethnicis ferè constaret; patet, huic uni fundamento omnem Apostolicæ argumen-
tationis vim inniti non posse; adeoq; nec tanti esse hanc captiunculam, ut ei discutiendæ ultra immo-
remur: præsertim cùm in eâdem sententiâ, quam Paulo nos tribuimus, Petrum ex omni parte con-
sentientem, eiq; suffragantem habemus.

SUBDITOS, Servosq; ne deessent officiis, quibus tenerentur adversus Reges ac Dominos, sic hortatur Petrus — Subjecti estote omni humanae Creaturae, propter Deum; sive Regi, quasi præcellenti, sive Ducibus, tanquam ab eo missis, ad vindictam malefactorum, laudem verò bonorum — Servi, subditi estote, cum omni timore, Dominis; non tantum bonis & modestis, sed etiam dyscolis. Dein, quod ex utrâq; parte præceperat, hoc communi quasi Argumento tuetur & commendat: *Hæc est enim gratia, si, propter Dei Conscientiam, sustinet quis Tristitias, patiens injustè. Quæ enim est Gloria, si, peccantes, & colaphizari suffertis? sed si, bene facientes, patienter sustinetis, hæc est Gratia apud Deum.* Postremò Christi Patientiam, tanquam Exemplar, intueri eos jubet, ad eamq; se totos componere ac conformare. In hoc enim (ait) vocati estis; quia & Christus passus est pro Nobis, Vobis relinquens Exemplum, ut sequamini Vestigia ejus: Qui, cum malediceretur, non maledicebat; cum pateretur, non minabatur; tradebat autem justè se judicanti. Quò pertinent hæc, non opus est ut multis apud Vos agam; ita enim facilia atq; expedita sunt, ut disputatione vix egeant. Apertè hoc Petrus significat, Subdi nos oportere tam Regibus, quàm Dominis, non tantum bonis & modestis, sed etiam Dyscolis, i. e. qui iniquè, asperè, & inhumane nos tractant, quibusq; vix esset ut non resisteretur à nobis, nisi intuitu tum Mercedis quam pollicetur Deus, tum Exempli quod proposuit Christus,

om-

omnes iracundiæ aculeos, omnes animorum tumores comprimeremus.

SPECTARE hæc qui ad *Servos* tantum aiunt, ad *Subditos* verò pernégant, dupliciter peccant; cum & ea discerpant, quæ, uti ab Apostolo prolata sunt, aptissime coherent, & rei ipsius rationem non satis attendant. Petrum, scilicet, existimant, cum exposuerat, primò, Quid Subditi Regibus, dein, & Quid Dominis Servi deberent, ad ea Argumenta protinus dilapsum esse, iisq; inculcandis usq; ad finem Capitis inhæsisse, quæ quidem omnino ad *Servos*, haudquaquam ad *Subditos*, in officio continendos pertinerent. At certè magis intererat rei & Publicæ & Christianæ, ut Regibus, quàm ut Heris piè obediretur. Id itaq; quod præcipuum erat, præcipuè in animo habuisse Apostolum, par est credi, si modo ad id aptari possint ejus Verba; quæ quidem ad id aptari non tantum possunt, sed debent. Scripsit Petrus *Advenis Dispersionis*, Judæis nempe à patriâ procul degentibus; quos ex hâc ipsâ Epistolâ * constat à Præsidibus Provinciarum malè habitos esse, probris multum vexatos, ærumnis miserè oppressos. Quid Apostoli auctoritate, aut pietate dignius, quàm ea illis adhibere consilia, ea in mandatis dare, quibus freti atq; suffulti tot tantâsq; misérias æquo animo possent perpeti? Hoc itaq; studiosè agit ac vehementer,

* Vide Cap. I. ver.
6, 7. II. 1, 12, 13,
14, 15, 16, 17, 18,
19. V. 8, 9.

hoc argumentis quàm maximè accommodis suadet, præcipuè Christi Exemplo quasi ob oculos posito; quod certè ad miseram *Subditorum* quàm *Servorum* conditionem propius accedit: non enim privati cujuscumque domini jussu, sed summi Magistratus nutu, flagris cœsus, ludibrio habitus, colaphis percussus, morti addictus est Christus. Exemplum itaq; *Subditis* potissimum utile reliquit, ut sequerentur *Vestigia ejus*.

ESTO tamen, hæc ad illos solummodo, qui herili imperio suberant, à Petro referri: at certè, si debetur hæc Heris observantia (æquè, imò) multò magis debetur Regibus; quorum ut inviolata permaneant Jura, multò acrius enitendum est, quàm ut Dominis obsequantur Famuli. Principi enim dum sua constiterit authoritas, facile erit omnem domesticæ disciplinæ vim, aut nutantem sustinere, aut collapsam restituere: sin vero apex ille Regiæ potestatis ruerit, conspiciemus illico, omnia ea Instituta quæ intra privatos parietes vigere debent, unà in ruinam labi.

Summa rerum huc redit; Petrum in eâ esse Sententiâ, ut Magistratui, utcumq; munus suum male tuenti, utcumq; injurias nobis & damna inferenti cedamus tamen atq; obtemperemus: cùmq; Petrus hæc in re quasi Pauli interpretem egerit, diversim certe ab illo minime senserit, eandem fuisse & Pauli Sententiam liquido constat; adeòq; quæ circa

Pote-

Potestates Sublimiores officii præcepta exposuit, non ad eos tantum Reges restringi debere, qui officio suo prorsus satisfaciunt.

Meminerint, qui istiusmodi Interpretamentis, ad libitum, imò ad studium, atq; gratiam confectis temerè indulgent, meminerint, inquam, quid aliàs ab eodem Petro dictum sit; *Quosdam* scilicet *instabiles atq; indoctos*, quæ in *Paulinis Epistolis* occurrerent intellectu difficilia, ad suam ipsorum perditionem depravare. Quod si tam severè illos notaverit, qui etiam *difficilia intellectu* pravè detorquerent; quid de iis arbitramur dicturum fuisse, qui omni arte, omni studio elaborant, ut quæ satis per se facilia sunt atq; explicata, Commentis suis invertant atq; obscurent?

Atq; hæc hætenus— Quousq; enim pertingat Officii nostri ratio (iis haudquaquam angustis, intra quas eam Novatores quidam coarctare satagunt, à Paulo conclusa) satis videtur expositum. Quærendum dein,

III. QUIBUS Argumentis, ut Magistratui recte obsequamur, contendat Apostolus.

OBSEQUIUM erga Principes exhibendi duas affert Rationes: quarum hæc quidem ducitur à sacro illo fonte, unde fluxit Regum Majestas, atq;

sum jus Imperii; non est enim Potestas nisi à Deo, quæ autem sunt, à Deo ordinata sunt, &c. Altera autem pertinet ad Utilitatem, seu privatam cujuscunq; seu omnium communem; cui invigilat, cui consulit, præmiis, pœnisq; æquâ lege distribuit, reipublicæ dominus: Dei enim Minister est tibi in bonum, & vindex in iram ei qui malè agit. Ab utraq; decerpta, utriusq; quasi in unum vim colligit Apostoli illa

Conclusio: Ideo necessitate subditi estote
(vel potius, * Ideo necesse est ut subji-
ciamini) non solum propter Iram, sed
etiam propter Conscientiam; non metu tantum poenæ
ab hominibus irrogandæ, sed & Officii ipsius, quo
constrinxit nos Deus, vinculo adducti.

[QUOD percontabatur aliquando à Pharifæis
Christus de Baptismo Johannis, id ad Imperii Hu-
mani Originem potest aptè referri; Unde erat? è
cælo, an ex hominibus? Sunt, qui illico respondeant,
ex hominibus; & multa quidem habent prompta ac
proposita, quibus Sententiam hanc tueantur, ut rerum
naturæ congruentem, & verisimillimam. Cætera
inter Causæ suæ præsidia, duo sunt quibus maximè
nitantur; quorum alterum quidem sibi concedi
postulant, non admodum verecundè; alterum ar-
gumentis, non satis firmis ac valentibus, extorque-
re contendunt. Quod sumunt, hujusmodi est, Fu-
isse tempus aliquod, cum nullius Dominationi sub-
jecti viverent mortales: dein arguunt, Jus Vitæ

ac Necis in Multitudine ipsa resedisse primo, id
 Populum a semetipsis ad Magistratus legitime tran-
 stulisse. Quorum Ego ab iis neq; illud in hac dis-
 putatione poni debere, neq; hoc rationibus unquam
 posse confici, prorsus mihi persuadeo. *non est enim
 potestas nisi a Deo*

Hæc autem, ad alia cum festinemus, nec va-
 cat, neq; multum attinet excutere; præsertim cum
 unâ illâ Pauli voce satis argui possint ac refelli;
 Non est enim Potestas nisi a Deo, quæ autem sunt, à
 Deo ordinata sunt. Significantius ac clarius multo
 eadem Græcè efferuntur, *ὅτι ἡ ἐξουσία ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστίν*, et *πάντες οὗτοι ὑποτάσσονται τῷ Κυρίῳ ὡς τῷ Θεῷ*. Fontem hic, ut
 diximus, aperit Apostolus, a quo manat quæcunq;
 inter homines licitè exercetur Potestas, *ὅτι ἡ ἐξουσία ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστίν*. Qui autem tali Potestate sunt præ-
 diti, eos *ὁ Θεὸς τὴν ἐξουσίαν* affirmat, id est, (ut Ego
 quidem existimo) non à Deo tantum sed & sub Deo
 constitui atq; ordinari; supremi nempe omnium
 Gubernatoris in moderandis hominum Civitatibus
 sustinere personam, vices explere: unde & Dei Minis-
 tri continuo appellantur, qui scilicet, non jure suo
 imperant, non suâ aliquâ Auctoritate pollem, sed
 tantum commissas sibi à mundi rectore partes ex-
 centur; cui & muneris sui, seu bene, seu male ad-
 ministrati, rationem sunt reddendi.

Cum itaq; Potestatem, à Deo derivatam, for-
 tiantur; Dei ipsius quoq; nomine insigniuntur pas-
 sim

sim apud Sacros Scriptores: Dii enim dicti sunt, inquit Christus, quia ad illos Sermo dei factus est; eo quod Numinis jussu evocati, & populis præfecti, essent divinæ quasi dominationis vicarii— non est enim Potestas nisi à Deo, quæ autem sunt Potestates, sub Deo ordinate sunt; sub beato, scilicet, illo & solo Potente, Rege Regum, & Domino dominantium, qui solus habet Immortalitatem, ut alibi idem Paulus loquitur: cujus verba, cum illustrandæ huic de Regum potestate à Deo arcessendæ doctrinæ faciant, operæ premium erit hæc paucis expendere.

DEUM solum Potentem prædicat Apostolus, eadem planè ratione, ac quæ solum Immortalem: ad Eundem quippe, & Potentiæ illius, quæ hominibus præsunt Reges, & Immortalitatis, quæ Homines bestiis antecellunt, origo referenda est. Potentes quidem sunt, in suâ quisque ditione, Principes; Immortales sunt Animi humani: at non suapte naturâ ac vi, non facultate aliquâ, aut à Populo, aut à Parentibus traductâ, sed Dei unius voluntate ac nutu, & illi sunt Potentes, & hi Immortales. Imperii jus omne, omnem Immortalitatis vim unus in se continet Deus; quicquid horum ad res creatas pertinet, id ab illo universum emanat. Regibus constituendis Populus nonnunquam, Liberis ferendis Parentes semper interveniunt: à Populo tamen haud magis oriri possunt summa Majestatis Jura, quàm à Parentibus filiorum Animæ non interitura: hæc hujusmodi sunt, quæ solus, à se orta, pro

pro lubitu suo impertit Deus; idem, & Potestatis humanae fons, & Animorum immortalium author atq; sator unicus.

HANC Apostoli verbis inesse sententiam, perquam probabile est; hanc adeò respexisse videntur primævæ Ecclesiæ Scriptores. Cujus jussu Homines nascuntur, hujus jussu & Reges constituuntur, inquit Irenæi interpretes*. Idemq; planè sentit, Irenæi, fortè vestigiis insistentes, Tertullianus†. Inde, inquit, est Imperator, unde & Homo, antequam Imperator; inde Potestas illi, unde & Spiritus.

* Iren. lib. 3.
cap. 24.

† Tertul. Apol.
c. 30.

POTESTAS hæc quidem, accedente hominum consensu, Principibus non rarò defertur; hæc, pro hominum arbitrio, iis qui rempublicam gerunt, non uno more ac modo, dispertitur; hæc in homines, ab hominibus exercetur; hæc denique promovendis hominum Commodis atq; Felicitatibus unice destinatur. Potestatem itaque hanc adepti Principes, non incongruè à Petro ἀρχιερεὺς καὶ βασιλεὺς nuncupantur. Sin verò, aut unde ducta ad Ipsos pervenerit Authoritas, aut Cujus in fungendo munere vices obeant, & Cui demum reddenda sit defuncti ratio, cogitemus nobiscum; Eos, secundum Paulum, esse reverà Θεοῦ ἀντιστάτου, ipsam ipsius Dei ordinationem, fateamur necesse est.

His radicibus subnixa firmiter se timentur Magistratum Jura, facile exurgunt Subditorum Officia.

cia. Cum enim summi Numinis Ministri sint Principes, cum ab Illo quasi iure Legationis missi ad nos venerint, par est ut Eos, Dei ipsius metu ac reverentiâ adducti, omni quâ possumus observantiâ atq; honore prosequamur. Eo ipso itaq; in loco, ubi Reges Ducēsq; *archiepiscopos & episcopos* vocat, propter Deum tamen colendos esse Petrus affirmat. Si autem propter Deum colendi sunt; quicquid in eos asperere aut contumeliose dictum, quicquid obstinato iis renitendi studio factum est, id omne in Deum recidit, Regiæ Potestatis Authorem atq; Vindicem. Qui enim resistit Potestati, Dei Ordinationi resistit; qui autem resistunt, ipsi sibi damnationem acquirunt.

“Imo ita est, inquit, Populi qui causam agunt, si modo Principes Imperii sui à Deo instituti limites non transiliant, si intra ius fasq; se contineant: sin ultra pergant, Dei certè voluntati repugnant, Dei autoritate sunt protinus destituti. Quisquis itaq; iis, injusta molientibus, restiterit, divinæ Voluntati repugnasse, Ordinationi resistisse, minimè censendus est.

VERA si hæc sunt, quò tendant illa Apostoli, primis duobus versiculis comprehensa, non video. Quid refert enim à Paulo nos moneri, ut Potestatibus sublimioribus eâ de causâ obtemperemus, quòd à Deo orta, atq; sub Deo constituta sint; si nihil un-

unquam obsequii suo jure vendicent, nisi cum in
 omni administrandæ reipublicæ ratione Civibus
 profint, æquitati studeant, justitiam colant? Istius
 modi scilicet Gubernatoribus, sive à coelo, sive à
 terrâ ortum trahant; sive Dei, sive Populi solum-
 modo personam sustineant; quis sanæ mentis est,
 parere qui recusaverit? Ut autem iniquis Magi-
 stratibus obediatur, ut rempublicam etiam malè
 gerentibus, Dei tamen autoritate munitis, Dei ip-
 sius gratiâ, suus constet honos; hoc summo studio
 elaborandum est, hæc digna planè est Apostoli
 patrocinio causa: Huc itaq; ipsius spectat oratio
Omnis Anima Potestatibus sublimioribus subdita sit; non
est ENIM Potestas nisi à Deo; quæ autem sunt Pu-
restates, sub Deo ordinate sunt. Huc etiam quæ se-
 quuntur, omnino pertinent; *Qui ITAQUE resistit*
Potestati, Dei Ordinationi resistit, &c. *ὅσοι δὲ ἀντιτασσόμενοι τῇ ἐξουσίᾳ, &c.* *ITA UT* qui resistit Potestati,
 &c. cui nempe nos [*ἐκ τῆς προαιρέσεως*] subdi voluit ip-
 so orationis exordio Apostolus. Respondent ex-
 trema primus, atq; omnia, sibi invicem apta atq;
 connexa, eodem recidunt; ne scilicet non subditi
 simus, ne resistamus iis, qui nobis legitimè præsunt.
 Quorum verò hæc tam multiplex, tam gravis,
 tam vehemens hortatio; si eos tantum habuerit in
 animo Apostolus Civitatum Rectores, qui com-
 muni Civium salutis non deessent, quibûsq; non so-
 lum sine pacis publicæ dispendio, sed & sine sum-
 mo dedecore atq; infamia, resisti non posset à his
 E
 certè,

certè, qui nihil nisi iustum imperant, nihil nisi quod expediat, æquum est ut dicto audientes nos omni ex parte præbeamus; æquum est ut id ipsum quod imperant, promptè atq; alacriter exequamur. Hos itaq; si mente designasset, Hoc etiam aperte edixisset Apostolus: Et tamen, quæ monet, eo tantum pertinent, Magistratibus ut *subditi simus*, ut non *resistamus*. Quæ quidem Officii nostri pars minima est, nec momenti quidquam in se habet, si ad bonos Principes referatur; si malos spectet, arduum sane hoc est, gravissimumq; præceptionis genus, in quo ad summum perducta consistit Obedientiæ Civilis ratio. Hoc itaq; magno animo aggressus, uberrimè, prout decuit, atq; ardentissimè pertractavit Apostolus. Plura à me eandem in rem afferri possent, si non hic Locus aliâ occasione jam antea occupatus esset, multisq; expostitus; aut non esset etiam, antè quàm perorem, jam iterum attingendus. Hoc itaq; quatenus res postulat, perfectum ratione, conclusumq; sit; Pauli Præcepta in eos etiam Principes cadere, qui Authoritatem legitimam illegitime exercent; quiq; à Deo constituti, ad Dei tamen voluntatem lenitiquam accommodant.

POTESTATEM Imperatoriam qui non nisi recta imperantibus concedunt, quas res multum diversas permiscet, *Jus*, atq; *Authoritatem*; quid inter sit inter ea quæ à Principibus legitime, atq; ea quæ

quæ pro imperio fiant, non vident. Ut Principes jure quidquam agant, quod Justitiæ repugnat, fieri nequit: ut tamen in iis ipsis, quæ iniuste agunt, eorum vigeat Authoritas, nihil vetat. Authoritate enim possent Principes, non solum cum, quæ iuri omnino sint consentanea, præcipiant; sed cum ea aut jubeant, aut prohibeant, quæ, siue æqua, siue iniqua sint, suam tamen vim quandam atq; robur habent; ita ut Civibus, quibus hæc præcepta sunt, aut parendi, aut certe non repugnandi necessitatem imponant. Harum enim vim vocum diligenter perpendenti patebit, Jus ad Actiones, Authoritatem ad Personas pertinere. Jus omne ad Legem aliquam, recti praviq; normam, refertur; Authoritas, necessitudinem nexumq; illum, quo Magistratibus Cives conjuncti sunt, unice respicit. Atq; hæc quidem ita ab invicem distrahi, non cogitatione tantum, sed & reipsa, possunt, & solent; ut quædam sibi Magistratus suo Jure vendicet, quæ tamen, ut persolvantur à Subditis, Authoritate sua non efficiat; alia pro Authoritate præscribat, nullo tamen Jure, cum, quæ imperat, privatorum Juri aperte derogent. Ubi quidem tuendo atq; conservando Juri Principum adhibetur Authoritas, animos hominum arctissime devinctos tenet: est tamen ubi Authoritas, à Jure divulsa, ipsa per se valet.

SUBTILIOs hæc fortasse disputantur; sed, **Exemplo** in hanc rem adducto, fient elucidiora.

Qui Litibus dirimendis præficiuntur Judices, id solum negotii sibi commissum habent, ut in Causis Forensibus, quæ Legi sunt congrua, decernant. Si quis tamen Judex, quod à recto abhorret, perperam decreverit; Iniquam sanè protulit Sententiam, haudquaquam tamen Irritam: Muneris sibi descripti fines excessit: ac suum interim Munus exercuit. Lati quidem præter jus fasq; Judicii, id ipsum si spectes, nulla prorsus est vis; firmum tamen ratumq; præstabit Judicis Authoritas. Rescindi fortasse poterit ab Illo, quisquis est, ad quem jus recognoscendi pertinet; interea tamen temporis standum est Sententiæ, nullo licet jure subnixæ. Quod si eam istiusmodi Judex pronunciaverit, à quo (in minoribus licet Causis occupato) non datur Provocatio; utriusq; Legibus adversetur Sententia, ipso tamen Legum instituto in perpetuum valebit. Atq; hæc, si ad sopiendas privatorum Controversias utiliter sunt excogitata atq; provisæ, munda certe Regum Dignitati, Paci; publicæ conservandæ multo utilius ac rectius possunt adhiberi. Quid enim? Rara erunt, quæ inferioris subselli Judices, non citra juris violationem, decernunt? Si quid is autem, qui in imperii apice est, minus justè egerit, fas erit Subditis se illi opponere, atq; vim vi se res vocat, pellere? Eorum Sententiæ contraire non licebit, qui Potestatem suam summo Magistratui acceptam referunt? Ipsi interim impune contrahuntur, cum à summo Numine omnis pendet Authoritas.

DUARUM Rationum, quibus præceptum suum de Obsequio erga Principes præstando munit Apostolus, unam quidem, à derivatâ coelitus Regum Majestate sumptam, explicuimus; ad alteram nunc, à Civium utilitate, seu privatâ cujuscunq; seu omnium communi ductam aggredimur. Qui autem resistunt, ipsi sibi damnationem acquirunt. Nam Principes non sunt timori boni operis, sed mali. Vis autem non timere Potestatem? Bonum fac, & habebis laudem ex illâ. Dei enim Minister est tibi in bonum. Si autem malum feceris, time; non enim sine causâ Gladium portat. Dei enim Minister est, vindex in iram, ei qui male agit. Quæ prima hic occurrunt Pauli verba, id tantum indicare videntur, Romanos, si Principibus, iisque qui in Magistratu essent, pie obtemperarent, suæ quæmq; Saluti, suis Commodis, optime consulturos. Id ubi strictim paucisque attigerat, ad alia, quæ spatii amplioribus effusa, Regum instituendorum finem, & commune reipublicæ bonum spectarent, sensim delabitur Apostolus; eaq; & copiosâ & ardenti oratione exponit.

QUI resistunt (inquit) ipsi sibi Damnationem acquirunt. Oï ardeiores, iavolois xelua xthorlay, Qui resisterint, sibi ipsis perniciem accersent, committunt facinoris penas luents. Requa & nomine, non æternæ tantum pœnæ significantur, à Deo aliquando exigendæ; sed & illa etiam Supplicia, quibus in hac vitâ coercentur improbi. Eo sensu sacris Scriptori

* Vide *Lam.* xlii. 40.
xxiv. 20. 1 *Cor.* xi.
29. 34. 1 *Pet.* iv. 17.
Apo. viii. 20.

bus usitata frequentius & trita vox,
* ut hic loci etiam accipiat, sua-
det certe Apostolici, & Argumen-
ti, & Orationis nexus. *Qui resis-
tunt, ipsi sibi Damnationem acquirunt.* NAM Prin-
cipes non sunt timori boni operis, sed mali, etc. De-

† Intra sex primos hu-
jusce Capituli Versicu-
los, particula illa, *et*,
sepius occurrit. Ubi-
cunque autem lega-
tur, ad ea, quae proxi-
me praecedunt, ver-
ba nunquam non re-
ferri debent.

nuntiati. *et* [Judicii] Cam-
sam † subiungit Apostolus, eaq;
adducta, quod affirmate primum
dixerat, fulcit deinde atq; roborat.
Ad Poenas autem in hoc saeculo
infligendas causa allata pertinet;
ad easdem itaq; & *et* illud,
quod ante intentatum est, pertinet: non tamen
ita ut nulla interim habeatur ratio poenarum illa-
rum quae & mortuos magent, quibuscq; ea, quae in
maleficos ac sceleratos nunc constituuntur supplicia,
quasi futurorum Auguria, omnino praecurrunt.
Christo enim & Apostolis nihil usitatus, quam,
propositis huius vitae malis, quae, à Deo immissa,
sustinent Peccatores, Cruciatuum illorum, quo ad
aeternitatem pertinent, speciem quandam adum-
brare, & cum praesentia tantum verbo tenus ex-
primant, futura tamen mente complecti, atq; ad
ea expectanda, sive audientium, sive legentium
animos erigere velle atq; adhortari. Notiora sunt
haec, quam ut probatu indigeant, quam ut Exem-
plis confirmanda sint. Quod itaq; iam diximus,
in eo persequemur, Apostolum, cum summi Magi-

stratus oppugnationibus *Reparat*, sive *Judicium*, denuntiet, *aiuriv reparat*, Judicii illius quod altero saeculo exercebit Deus, non esse immemorem; & tamen ea, quae jam nunc instant facinorosis, supplicia expressius minitari. Hoc planè more mihi & facillimè, & verissimè explicari posse videntur Pauli verba: [*Qui resistunt, ipsi sibi Damnationem acquirunt; NAM Principes non sunt timori boni operis, sed mali, &c.*] Quae qui referunt ad illa quae longius praecesserant [*Non est enim Potestas, nisi à Deo, &c.*] perversissimè agunt: coherentia enim, atque inter se nexa, temerè divellunt; aliena autem, & multum disjuncta, nullo jure copulant. Ea scilicet de causâ, Ut, quae duo Apostolus satis distinxit Argumenta, in unum coalescant; atq; ita alterum alterius vim frangat ac debilitet: Ut, inquam, Pauli Doctrina de Deo Potestatis humanae fonte atque auctore, Appendiculâ quâdam perperam aucta, iis tantum Regibus conveniat, qui officio suo sanctè funguntur, *et non sunt timori boni operis, sed mali*: quod (ut à me saepe dictum, & pius dicendum est) ab omni probabilitatis specie quàm longissimè abhorret.

Atque hoc esse illud *Reparat* genus quo Romanis metum incutere vult Apostolus, hanc verbo, subjectam esse notionem, eò mihi fortius persuadéo, quod, quae sequuntur omnia, finitima huic sint atq; consentanea: de Jure enim Gladii prorsus agunt, de Praemiis ac Suppliciis, quibus à Magi-

stratu

stratu Cives aut ad Virtutem allici solent, aut à
Vitiis absterri. Orta autem illa omnia cum sint
ex eo quod jam ante dixerat Apostolus [*Qui resi-*
stunt, ipsi sibi Damnationem acquirunt] ad id etiam,
si non omni ex parte, quadantenus certe debent
referri.

Hoc ad itaque positum argumentum, quod inde
ducit, & quo, si quod unicuique in hac re seorsum
utile sit, docet Apostolus, istiusmodi est — Ma-
gistratibus non esse ullam in re obstitendum; ne, dum
ius negotium facessimus, nobismetipsis perniciem
merito moliamur. Cum enim à Deo Regibus
ius gladii sit commissum, quo maleficia cuiusque
generis vindicent, certissimum est, eo illos acerrime
usuros adversus perduelles, pacisque publicae
eversores. Quicquid culpa, quicquid facinoris,
lenitate ac misericordia aliquando ducti praterant,
hoc tamen audacia, quo eorum labefactatur Au-
thoritas, impunitum inultumque non dimittent.
Christianis, Religionis causam, satis ex se adver-
santur Principes à Christi fide alieni: si verò, qui
hac ex parte Principibus odio sunt, rerum etiam
noyandarum studio teneantur, itaque ad Seditionem
propendeant; imò, si Religionis ipsius obtentu
Rempublicam perturbent, leges violent, quo non
Exitio digni videbuntur? quibus non Suppliciis
coercendis. Ex altera autem parte, nihil est quod
tam debuiat Principes, Christiano nomini infen-
sos,

los, tantumq; ad mansuetudinem ac benivolentiam traducat, ac si ii, qui è Christi grege sunt, modestè atq; summissè se gerant, & Magistratibus in omni re secundùm Deum pareant. Quæ Christianorum cervicibus semper impendent pericula, si quâ fortè ratione vitari possint, hâc certè declinanda sunt viâ. Non sæpe enim malis etiam à Regibus malè tractari contigit istiusmodi Cives, qui Religione, quâ imbuti sunt eorum animi, quæcunque illa sit, privato gaudent; nihil interim turbarum excitant, nihil magistratui molestiæ creant; sed, dum pietati student, unâ etiam pacem colunt. Ita, inquam, plerumque se res habet. Unde Petri illa Vox, eâ ipsâ in Epistolâ, ubi Christianos, tanquam mala multa jam perpeffos, plura etiam passuros alloquitur; *Quis est qui vobis noceat, si boni amulatores fueritis?*

Haftenus Pauli argumentum, ab Utilitate ductum, quatenus separatim ad singulos spectat, perpendimus: ab eâ nunc parte considerandum est, quâ ad Universos pertineat, ac derivata à Magistratu ad humani generis Societatem Commoda respiciat. In hâc enim cogitatione præcipuè defixa erat Apostoli mens, cum Principes diceret *Timori esse, non boni operis, sed mali; Dei Ministros esse in bonum, ac Vindices in iram eis qui malè agunt.*

Quam ob causam instituerentur Reges; quæ Regni ipsius Necessitas sit, quanta Utilitas, quo

Officiis generis, quàmque late ad omnes Vitæ hu-
manæ usus parenti, perfungantur Principes; his,
atq; aliis in eandem rem, verbis à Paulo declara-
tum est. *Id* scilicet Pacis atq; Incolumitatis publicæ
conservatores sint; *Id* Legum communium, quarum
descriptione omnis omnium salus continetur, La-
tores primum, dein & Custodes. Pœnas à quoq;
Civium pro merito exigendi, Præmia, quæ cuiq;
conveniunt, tribuendi ius iis concessum est. atq;
hoc ferè ita utuntur, ut nefariorum scelera cohibe-
ant, audaciam serundant, bonos autem beneficiis
ad virtutem, veramq; laudem accendant. Muneris
itaq; tam fructuosi nobis, Ministri cum sint, æquum
est, ut Gratiâ iis quantâ q. possimus maxi-
mam referamus; ut eos summe colamus atq;
amemus, non protervè iis refragemur, non im-
probè resistamus, quorum laboribus ac pervigiis
effectum est, ut tot tantisq; vitæ commoditatibus
placide perfrueamur. *NAM* Principes non sunt ti-
mori boni operis, sed mali, etc. *NECESSÉ ITAQUE* est
ut subiciamini, etc. *INSTANT* iterum Potestatis Regis Oppug-
natores, ac fidenter affirmant, "Enumeratis, quæ
" ex reipublicæ administratione exurgunt, atq; ad
" universos Cives permanant, Unibratibus, non id
" Paulo propositum esse, ut inde Obedientiam
" quibuscunq; Potestatibus sublimioribus deberi
" contendat; sed iis tantum, qui descriptas mu-
" neris sui partes tuerentur, & ad expressam iusti
" imperii

“imperii effigiem se totos componunt”. Inane hoc esse assentantium populi libidinibus Commendatum, atq; a Pauli mente alienissimum, jam antè à me multis, ut opinor, demonstratum est. Id unum nunc addo—Aut ab ipso Regum, seu bene, seu malè rempublicam gerentium Officio, atq; à communi hominum Utilitate, cui Magistratus jura, inserviunt, hic duci argumentum, aut nulquam, ab Apostolo, totà illà Oratione, quā de Officiis Civium erga Principes disquiritur, hunc locum tractati: quem tamen, amplissimus cum sit, atq; ad stabilendum imperii jus valeat plurimum, prorsus ab eo negligi, ac consulto præteriri non est credendum. Omnia excutit Paulus, sollicitè omnia vestigat atq; explorat, quæ ad firmandam Principum Authoritatem adjumenti aliquid suppeditent. Multum autem ad id confert, ut intelligant Cives, quæ bona iis etiam non boni Principes importent, quantumq; Rectoribus, officii quod sui est non satis exequentibus, debeat respublica. Hæcne itaque oblivisci potuit Paulus? an causæ suæ parum favere arbitratus est? Hæcne Gamalielis ille Discipulus, Gentiumq; Doctor non vidit, qui cætera omnia acutissimè perspexit, copiose dissertuit? Si autem animadverterit; integrum atq; intactum ab eo hunc locum relinqui, quis unquam existimaverit? Et tamen hæc ab illis sentiri necesse est, qui à Paulo præcepta optimis tantum Regibus convenire affirmant.

“ At, inquiunt, non in Præceptis solum tradendis
 “ versatur, Ratione etiam pugnat Apostolus. Prin-
 “ cipibus ne resistatur, monet: Causam deinde adjicit;
 “ N A M timori non sunt boni operis, sed mali. Con-
 “ gruum itaq; est ut Præcepti vim Ratione hâc, qua-
 “ li Regulâ ad id adductâ, metiamur. Hoc si fiat,
 “ ad bene imperantes necesse est quod præcipitur
 “ contrahi; cum ad eos tantum, quæ affertur Ra-
 “ tio, pertingat.” Argutè hæc quidem, haudqua-
 quam tamen verè; prout cuiusvis patebit, non illa
 solum, quæ in hanc rem antè à me dicta sunt,
 consideranti, sed ea etiam, quæ de Potestate Eccle-
 siasticâ idem alibi sanxerit Scriptor, cum his con-
 ferenti: paria enim sunt, ac planè gemina. *Obedite*
Præpositis vestris, ait idem Paulus, & *subiacete eis*; ipsi
 enim *pervigilant, quasi rationem pro animabus vestris red-*
dituri. Cur parendum sit præfectis Ecclesiæ Christi Gu-
 bernatoribus, Causam affert: quæ tamen allatâ, hoc
 minime voluit, ut iis solummodo obediamus, ac
 subiaceamus Præpositis, qui demandato sibi negotio
 vigilanter & strenuè incumbunt: Nam & illis eti-
 am proculdubio obtemperandum est, qui negli-
 gentius & vitam suam instituunt, & munus ex-
 ercent; imò, qui operi suo multum indormiunt.
 Utcunq; enim ab his malè vivatur, utcunq; res Ec-
 clesiæ haud rectè administrent; legitimè tamen
 cum præsent, siquid aliquando præcipiant, id vim
 suam habet. De Scribis itaq; ac Phariseis, hæc
 Christus docuit: *Super Cathedram Moysis*, inquit, *se-*
dent.

dent. Omnia ergo quaecumq; dixerint vobis, servate & facite: secundum opera verò illorum nolite facere; dicunt enim & non faciunt. His Legis interpretandæ jus datum est: his itaq; jus dicentibus, auscultari atq; obediri convenit, utcumq; dictis facta non respondeant: horum enim licet vita morésq; meritò displiceant, non ideo tamen susq; deq; habenda est autoritas. Pauli itaq; argumentum, quod Ecclesiæ rectores spectat, sic & fusiùs & rectiùs poterit explicari. Obedite prepositis vestris, &c. Ipsi enim pervigilant, &c. Ipsorum enim est, Christi Gregem curare ac regere; hæc iis à Deo tradita est Provincia; quam si parum pro dignitate sustinent atq; ornant, jure tamen suo protinus non excidunt: Muneris enim ipsius, malè licet administrati, ratione, multum Observantiæ atq; Honoris sibi vendicant. Clariùs hæc ac distinctiùs idem alias enuntiat Apostolus—Rogamus vos, Fratres, ut noveritis eos [vel potius, ut eos vereamini] qui laborant inter vos, & præsumt vobis in domino, & monent vos: & habeatis illos abundantius in charitate, propter Opus ipsorum: Καὶ ἡ ἐξουσία αὐτῶν ὡς ἐκ περιστάσεως, ὅτι ἀγαπᾷ, διὰ τὸ ἔργον αὐτῶν. Si Ἐργον, hic, ut alibi apud Novi Testamenti Scriptores *, Officium significat; ea planè est Apostoli sententia — Ecclesiæ Præsules (non tantum ob beneficia in nos labore suo, ac monitis collata, sed &) Officii ipsius, quod exercent, causâ, apprimè

1 Tim. III. 2. Ἐὰν τις ἐπισκοπῆς ὀρέγεται, καλὸν ἔργον ἐπιθυμεῖ, præclarum Officium desiderat. Vid. 1 Ad. XIII. 2. XIV. 26. Eph. IV. 12. Phil. I. 22. Eph. II. 30. 2 Tim. II. 21. IV. 5.

me nobis charos esse debere, summôq; semper pretio estimandos. Quod si ^{ἔργον} Opus aut Laborem simpliciter denotet, id saltem Pauli verba præ se ferunt; Esse aliquem, qui Præsulibus Ecclesiæ, ut cumq; minime laborantibus, debeatur, Amorem, Cultumq; cum, qui operi instant sedulo, ^{ἵνα ἐκ περισσῆς} impensis multo colendi sint ac diligendi. Sed omnium appositissima ad id quod volumus, est ea ejusdem Pauli ad Timotheum scribentis hortatio, ut, *Qui bene præfunt* [^{οἱ καλῶς προεστώτες}] Presbyteri, duplici honore digni videantur. Est itaq; & suis iis, qui male præfunt (eo ipso quod præfunt) honos exhibendus; cum quidem ad ^{καλῶς προεστώτας} duplo major pertineat.

Atq; hæc omnia, quæ Obsequii erga Hierarchas præstandi modum tradunt, ad describendam etiam Civilis Obedientiæ rationem jure optimo possunt accommodari. Quod si fiat, apparebit statim, nihil esse illo Interpretum quorundam Commento ineptius atq; insulsius, quo id Paulum agere perrendunt, ut Præcepti sui vim omnem, adhibitâ quadam Ratione, extenuet atq; enervet; & cum altâ voce jam edixerat, Sublimioribus Potestatibus non esse ullatenus resistendum, dem in aures Romanorum hæc quasi insusurrasse distinctiunculam—
 “ si modo tales essent Principes, qui Justitiam sanctè colerent, & Civium Felicitati probe consulere.”
 Capitalis Oratio! quæ, haud icio an Sacrarum Literarum, an Principum Authoritati plus detrahat; an Christi Ecclesiæ, an Reipublicæ magis noceat.

De utraq; certe in pessime merentur, qui talibus In-
 terpretamentis in re tanti ponderis indulgent, &
 ut Civium animos pravis Opinionibus inficiant, ip-
 sos divina Veritatis Fontes audacter contaminant.
 Sed de his satis. Ut interim, quam Paulo tribui-
 mus, sententiam plenius explicemus, id breviter re-
 stat quarendum. Quâ ratione Civium Communitati
 sit utile, ut iniquis etiam pravisq; Magistratibus non
 repugnetur. Hoc autem ex eo fit, quod à ma-
 iorum etiam Principum dominata plura multo ad
 Clives Commoda, quam Damna plerumq; perve-
 niant. Illa itaq; relinquere atq; abjicere, ut hæc
 subterfugere possimus; vix est eorum qui publicæ
 Utilitati consultum volunt. Non recta semper,
 non legitima imperant populo, legitime qui præ-
 fant; Bona aliquando subditorum invadunt, jus
 violant. Sed persequenda sunt hæc à privatis injus-
 tia, ne nullo incommodo mederi qui student, in
 majus incurrant; plussq; noceant reipublicæ, quam
 sibi necipis profint. Imò vero si tale quidpiam à
 principe fieri contigerit, unde detrahent multum;
 non Civis unus aut alter, sed ipsa Civitas accipiat;
 ut hæc malo occurratur, ut hoc damnum resarci-
 atur, non protinus ad extrema confugiendum est,
 non ferro cessandum. Morbo enim ipso, gravius
 multo atq; exitiosius est hoc Remedium genus. Ma-
 gis expedit reipublicæ, ut Tyranni, crudelissimi licet,
 imperio subjecti sint Cives, quam ut cervicibus
 suis

suis jugum excutiant, prorsus, quàm ut Neminus
 omnino pareant, quàm ut in vi armisq; spes om-
 nes suas ponant. Nihil enim illo rerum humana-
 rum statu tetrus fingi potest, aut miserius: in quo
 excussæ Rectoris manibus habenæ cum sint, Popu-
 lo liberum est, eò quò velit cunq; præcipitem fer-
 ri, & quicquid suaserit libido, id omne, sublata
 Legum reverentiâ, Magistratum auctoritate con-
 culcatâ, impunè exequi. Pertinet itaq; ad Utili-
 tatem communem, ut malis Regibus non resista-
 tur à Populo; ne, commotâ Seditione, gravius ali-
 quod reipublicæ vulnus inferatur, quàm id ipsum
 quod à manu Regiâ immissum prius pertulerat.

IV. Hæc ferè, atq; his è locis deprompta, sunt
 Rationum momenta, quibus ad Obedientiam Ro-
 manos impellit atque urget Apostolus; Quæ qui-
 dem tanti ponderis sunt, eâ vi pollent, ut non
 uni alicui aut hominum Ordini, aut Genti, aut
 Etati aptentur; sed Omnibus, quocunque loco,
 aut tempore, seu vixerint, seu victuri sint, Christi-
 anis conveniant. Nequis enim, qui aliis Legibus
 aliquando uteretur, aliis Magistratibus subesset;
 nequis, inter Cives qui emineret paulò, qui aut
 Dignitate, aut Potentiâ, aut rerum Copiâ excelleret,
 parendi necessitate se non adeò ac cæteros constric-
 tum putaret; sententiam suam verbis ita expressis
 clarisq; aperuit Paulus, ut nulli omnino subditorum,

ex parte quâ subditus sit, excusandi officii sui locum relinquat. OMNIS, inquit, ANIMA Potestatibus sublimioribus subdita sit. Quisquis is est, qui legitimæ alterius potestati subjectus vivit; quâcunq; sorte & conditione fuerit, in quocunq; honoris loco positus, ad quemcunq; imperii gradum (qui tamen summo subsit) evectus; noverit se Præcepti hujusce comprehensione includi, hujus Formulæ vi, pari ac cæteros jure, prorsus teneri.]

AT verò (inquiet aliquis) tam latè patet, ita quaquaversum se diffundit Præcepti hujusce vis, ut nullis usquam circumscripta sit finibus? nullus, utcunq; res humanæ ceciderint, parendi statuatur modus? Una hæc est inter omnes officiorum Formulas, à quâ ne transversum quidem unguem liceat discedere? Quid si Rempublicam, cui conservandæ destinantur Principes, pro libidine suâ ipsi lacerent ac pessundent? Quid si Jura omnia, humana atq; divina, pervertant? si in Civium capita ac Fortunas immaniter sæviant? si id moliantur, ut Patriam alienæ dominationi nefario scelere subjiciant? annon populo licebit his conatibus obviam ire? hoc amentix refrænare? hanc à se perniciem pestemq; depellere? Sunt sanè qui licere hoc contendunt, Viri graves & boni; quiq; in tuendis Regum Juribus, in reprimendâ Populi Licentiâ multam ipsi operam atq; utilem posuere. Re-

etne, an fecus fecerint, penes alios sit Judicium. Me quod attinet, ne eadem hic loci inculcem, multa sunt quæ nunc dicentem impedian; plura etiam, quæ, si apud Populum habenda esset Con-
cio, impedirent.

CONVENIT certè, Verbi divini Interpretes, Ratiocinationes suas omnes ad Scripturæ normam exigere. Sacris autem Scriptoribus solenne est, ipsa quidem Officiorum Præcepta diligenter tradere, acriter urgere; non itidem Exceptionibus eorundem vim frangere, imminuere authoritatem. In hoc ipso quo versamur argumento, multa nobis Sacra Littera suggerunt, de Imperii humani Origine ad Deum referendâ, de Regum Potestate non temerandâ; multa habent, quæ Principes populo magis suspiciendos, populum Principi reddant parentiorem. Quando autem, quibûsq; de causis Magistratum imperia detrectare, nosmetipsos in libertatem vindicare liceat, ne verbulo quidem indicant—nisi cum aliquid ab hominibus fortè imperatum fuerit, latis à Deo legibus contrarium; Id ubi acciderit, quid agendum sit, Petri vox illa declarat, *Obedire oportet Deo magis quam hominibus.* Num quæ alia sit Causa, ob quam Nodus ille, Subditos Regibus suis devinciens, aut penitus dissolvi possit, aut quoquo modo relaxari, ab Apostolis, inquam, omnino filetur? Sileri adeò par est &

à Nobis, qui, in prædicandâ Evangelii doctrinâ, Apostolorum vestigiis insistere debemus. Petenda sunt Ista (si quidem peti necesse sit) à Jurisconsultis, à Thesium Politicarum tractatoribus ; è Legibus, è Rerumpublicarum Formis, suæ cuiq; genti propriis, tanquam è fonte suo, sunt haurienda : è Scripturâ certè peti non possunt, quæ, cum de his officii hujus limitibus nihil quidquam tradiderit, ad eos signandos definiendosq; velit, nolitve, non debet trahi. *Admone Populum* (inquit Paulus, ad Titum scribens) *Principibus & Potestatibus subditos esse, dicto obedire* : Ut autem moneret populum Titus, Quâ Occasione, Quo rerum statu *Principibus non subditum esse, non obedire sit licitum* ; id verò illi nusquam præcepit Apostolus.

CONSTAT quippe hortatore atq; impulsore quopiam non egere populum, in istiusmodi rebus, quibus ipsi per se satis student. Fræno potius opus est, quo reprimantur, quàm Calcaribus, quibus incitentur proclives eorum ad seditionem animi. Ita ferè omnes à naturâ comparati sumus, ut in exquirendis Effugiis, per quæ officiorum quasi septi cancellis, elabi possimus, in indagandis Distinctionibus, quibus Christianæ Disciplina mitigetur severitas, mirè simus sagaces ; neq; alias solertiori acumine id agimus, quàm cum Ei, qui Magistratum habet, cedere in omni re ac parere iubemur.

Haud multum expedit itaq; hæc nos ab aliis studiosè doceri, quæ etiam sine magistro, naturâ ipsâ duce, facilè discimus, atq; avidè haurimus. Disceptatorum quorundam Moraliū meritò culpatur subtilitas, quâ, non arceri ab illicito homines, sed potius erudiri putantur, quàm prope ad peccatum absq; peccato liceat accedere. Neq; ego Illum in minori culpâ esse arbitror, qui accuratè disputat, Quatenus summo reipublicæ gubernatori à nobis resisti possit, ita tamen ut perduellionis simus minimè rei. Perinde id mihi esse videtur, ac si quis apud Milites verba faciens, Quas ob causas iis signa impunè deserere, præsidio ac statione suâ cedere, imperatorum mandatis non obsequi, aliquando & repugnare sit licitum, omni oratione disquirat: perinde est, ac si quispiam Libertatis humanæ Patronus ac Vindex, multis argumentis, multis distinctionibus egregiè caveret, ne Liberi Serviq; non intelligant, quid iis contra Parentes ac Dominos sit concessum; quâ ratione, quot modis, arctissimo illo, quo tenentur, officii vinculo possint exolvi. Sit quidem in istis, quæ argutè in hanc rem afferantur, fani aliquid ac sinceri, habeant quandam verisimilitudinem; ita tamen piis auri- bus molesta sunt, ita hominum impurorum vitiis ac cupiditatibus adblandiuntur, ut rarò admodum apud Eruditos differi, vix unquam cum imperitâ multitudine communicari, atq; habitis ad populum Concionibus exponi debeant.

VERUM esto, concedatur hoc aliquando non inhonestè, non indecorè fieri posse: ut tamen hisce Pauli verbis, tanquam ansâ aliquâ ad id utatur, cui unquam sano ac simplici in mentem venerit? Percurrantur omnes tum Veteris, tum Novi Fœderis Paginæ; non alius quispiam in iis reperietur locus, ubi quæ summam Rerum tenentibus debentur Officia, & accuratè adeo expendi constat, & tam vehementer suaderi, & tantâ undiq; argumentorum copiâ muniti. Perversè itaq; (ne dicam, absurdè) agunt, qui, inde arreptâ (non datâ) occasione, de Magistratibus in ordinem cogendis prolixè disputant; qui hoc ipso in solo, tanquam omnium maxime opportuno, Machinas suas figunt, quibus Arcem Regiæ Potestatis impetant atq; oppugnant. Mihi certè religio est, etiam post explicatam abunde Pauli doctrinam, ea, quibus infirmari quovis modo videatur, hic in fine orationis leviter attingere: quanto gravius peccant, qui quod ab Apostolo, verbis disertis, & magno cum animi ardore præcipitur, id omnino prætervolant; quicquid autem ad contrahendam Apostolici præcepti amplitudinem excogitari possit, id scilicet acutè rimantur, id acri mente persequuntur, & toto orationis cursu copiosè enarrant.

Quicumq; ista Apostoli ejusdem monita exponenda susciperet; *Servi, obedite per omnia Dominis Carnalibus;*
Filii,

obedite Parentibus per omnia, hoc enim placitum est Deo ob id ipsa ut opinor, paulo aberraret, si in hoc unum incumberet, ut Liberis ac Servis palam fieret, quoties illis cum venia, etiam cum laude, immorigeris esse liceret.

Quæ Castrensis disciplina atq; imperii sit vis, Centurionis illius Evangelici verba significant: Ego, inquit, homo sum sub potestate constitutus, habens sub me milites; & dico huic, Vade, & vadit; & alii, Veni, & venit; & servo meo, Fac hoc, & facit. Quisquamne est, qui proposito hoc apud militum cohortes dicendi Themate, tum demum argumento atq; officio suo pulchrè se satisfacisse existimet, si ea omnia, quibus imperandi jus, atq; parendi necessitas quoquo modo minuantur, enumeret? de Sacramenti intermilitaris summâ religione, de obsequio exercituum Ducibus legitime debito nihil quidquam afferat, nihil exponat? Qui in Sacris Literis explicandis ita versantur, non eis lucem, sed vim inferunt, Eculeum admovent, quo, quæ minime dixerint, senferintve, cogantur fateri. Veritatem, primâ Scripturæ ipsius quasi voce & indicio patefactam, respiciunt; ut ei deinde, tanquam adhibitis quibusdam tormentis, alienissima quæq; exprimant atq; elidant.

Ad hoc adhuc, et breviter eandem in rem mihi suppeditat argumenta, Ecclesiæ doctrina, & Antiqua,

tiquæ, & Nostræ; Temporum etiam, in quæ incidimus, ratio. Hæc tamen, cum longius jam evagata modum fere excefferit oratio, strictim ac breviter percurram.

Inter omnes, qui primis Ecclesiæ sæculis claruerunt Scriptores, non occurrit, qui noxio hoc alimentum genere Gregem sibi commissum paverit; qui Sacris Literis abuteretur ad ferendas inter populum opiniones, de Juribus suis quocumque modo tuendis, de Regibus, si opus fuerit, etiam per vim coercendis. Et tamen istis scripsere temporibus, cum hujusmodi doctrinæ animis hominum se facile insinuassent, essentque acceptissimæ: cum scilicet variæ acciderent rerumpublicarum Vices atque Conversiones; cumque ii dominarentur Principes, qui, Civibus pessime tractatis, tantum ab illis obsequii promereri videbantur, quantum summo jure possent vindicare.

Inter Homilias, Ecclesiæ nostræ auctoritate firmatas, sunt, quæ Subditorum erga Reges officia præscribunt, non pauca; est etiam, ubi de hoc ipso Pauli præcepto non parce agitur. Multa inde deprimi possunt, quæ populum, officii non satis memorem, cohibeant; nihil, quod inflammet. Nusquam nos admonent, ne Libertatis, ad quam nati factique sumus, studium negligamus; ne iis, qui Republicæ præsunt, nimium pareamus.

Ea demum est Rerum, ea Temporum, in quibus versamur, Ratio, ut cudendis his Argutiis, disseminandis hujusmodi Doctrinis, minimè videatur opportuna. Libertatem studiosè satis colimus, amplectimur, tuemur; periculi nihil quidquam est, ne illam non suo pretio æstimemus: Id potius pertimescendum, ne liberiùs paulò quàm par est (quàm aut Christianos deceat, aut bonos Cives) & sentiamus, & vivamus; id cavendum, ne Libertati injecta à legibus fræna eò usq; laxemus, donec in Licentiam erumpat, omnia permisceat, ac perturbet, & se ipsa tandem suis quasi manibus confodiat, ac perimat. Quod Galatis à Paulo dictum est, quod Advenis dispersionis à Petro, hoc Nobis non minus appositè dici possit; *Vos in Libertatem vocati estis, Fratres; tantum ne Libertatem in occasionem dætis carni, sed per Charitatem servite invicem—Quasi liberi, & non quasi velamen habentes malitiæ, Libertatem; sed sicut servi Dei.* Hæc audire convenit patris Christianæ Sectatores, hæc effari Nuncios ac Præcones; hæc Ordini nostro vitæq; Instituto sunt apta, hæc Moribus his, Temporibusq; accommodata; hæc Deo placitura, atq; Hominibus profutura. His itaq; edocendis toti vacemus, atq; inhæreamus. Si qui verò sint, qui quasi Tubâ Evangelicâ Classicum canere ament, qui effrænes vulgi animos ad ferociam ultra stimulent ac proritent,

rent, etiam accensis facies admoveant; quâ mense
ad hoc opus se accinxerint, quâ auctoritate freti;
quibus Exemplis adducti, et in se partes tuendas
susceperint, Ipsi viderint: *Ubi quisque suum spiritum pre-*
stabit: Nos autem talia Consuetudinem non habemus,
neq; Ecclesia Dei.

APRILIO Vobis salutem in Christo sempiternam. Quam
liberius recitandis. *Quia etiam Timotheum*
Titumq; ab illo primum scripta sunt, ad
Nos etiam, qui in partem ejusdem Ministerii veni-
mus, pertinere arbitremur. Atque ut circa unus-
quisq; nostrum, **FRATRES IN CHRISTO DE-**
LECTISSIMI, & auribus avidis accipiat & ani-
mo penitus infigat! Timotheum Apostolus sic al-
loquitur: *Testificor coram Deo, & Jesu Christo, qui*
judicaturus est Vivos & Mortuos, & per Adventum ip-
sius, & Regnum ejus, prædica Verbum; in sta oppor-
tune, importune; argue, obsecra, increpa, in omni pa-
tentiâ & doctrinâ. Erit enim Tempus (imò Tem-
pus jam est) cum sanam Doctrinam non sustinebunt,
sed ad sua Desideria coacerabunt sui Magistros, pru-
rientes auribus; & a Veritate quidem auditum aver-
tent, ad Fabulas autem convertentur. Tu vero vigila,
in omnibus labora, opus fac Evangelistæ, ministerium
tuum imple. Imò (ut idem Titus scribens) *Hec*
loquere, hæc exhortare, & argue cum omni Imperio.
Nemo te contemnat. Admone Illos Principibus & Po-
testatibus subditos esse, dicto obedire, in omne bonum

omnes paruos: effunditque deus faciem suam Ecclesiam Chri-
sti edificemus, & nos ipsos salvos faciamus, & eos
qui nos salvi sunt, fiat Deus beatus & solus potens,
per omnia secula seculi. Amen. Dominus Dominus, cui sit
Imperium sempiternum. Amen.

Gratia Domini nostri Jesu Christi, &
Caritas Dei, & Communicatio Spi-
ritus Sancti sit semper Nobiscum

Christo Domino nostro Iesu Christi, &
Caritas Dei, & Communicatio Spi-
ritus Sancti sit semper Nobiscum

in omni seculo. Amen. Dominus Dominus, cui sit
Imperium sempiternum. Amen. Dominus Dominus, cui sit
Imperium sempiternum. Amen. Dominus Dominus, cui sit
Imperium sempiternum. Amen.

BOOKS Printed for *Jonah Bowyer*, at the *Rose*
— in *Ludgatestreet*.

Fourteen Sermons preach'd on several Occasions;
together with a large Vindication of the Doctrine
contain'd in the Sermon preach'd at the Funeral of
Mr. Thomas Bennet. By *Francis Atterbury*, D. D. Dean
of *Carlisle*.

Not included in the said Volume: A Spiritual Sermon,
preach'd at *St. Bridget's Church*, before the Right Ho-
nourable the Lord Mayor, &c.

*Prælectiones Chymicæ, in quibus omnes fere Operati-
ones Chymicæ ad vera Principia & ipsius Naturæ Leges
rediguntur, An. 1704. Oxonii, in Museo Ashmoleano
habitz. A Joh. Freind, M. D. Æd. Christ. Alumn.*

BOOK 2 Printed for John Begg, at the
in Loughborough.

Fourteen Sermons preached on several Occasions;
together with a large Vindication of the Doctrine
contained in the Sermon preached at the Funeral of
Mr. Thomas Bennet. By Francis Atterbury, D. D. Dean
of Carlisle.

Not included in the said Volume: A spiritual sermon
preached at St. Botolph's Church, before the Right Ho-
nourable the Lord Mayor.

Prælectiones Chymicæ, in quibus omnes lere Opera-
ones Chymicæ ad vera Principia & ipsius Naturæ Leges
reducuntur. An. 1704. Oxoniæ, in Mœnse Augustiano
habuit. A Joh. Fernel, M. D. Phil. Chym. Alumn.